

UKM 07/12

Ungdomsdemokratiets plass i ny kirkeordning

Ordet «kirkeordning» brukes her om regler for kirkelig organisering gitt av kirkelige organer.

Bakgrunn og historikk

Våren 2012 endret stortinget i Grunnloven i tråd med «kirkeforliket» fra 2008. Dette innebærer kort fortalt at staten i Norge ikke lenger er bundet til et særskilt trossamfunn. Statens særskilte kirkestyre ble avvirket og det avholdes ikke lenger «kirkelig statsråd». Kirkelig statsråd var frem til da det øverste styringsorgan i Den norske kirke og besto av de medlemmene i regjeringen som er medlemmer i kirken. Kirkelig statsråd var Kongens kirkestyre. De hadde blant annet som oppgave å utnevne biskoper og proster.

Staten skal ikke lenger drive religiøs virksomhet, men understøtte Den norske kirke som en folkekirke sammen med andre tros- og livssynssamfunn. Det betyr at kirken selv har fått ansvar for å tilsette proster og biskoper, men kirken og staten har ikke kuttet alle bånd. Eksempelvis lønnes de fleste prester av staten og midler til kateketer, diakoner og trosopplæring delfinansieres av statsbudsjettet. Derfor kan man si at inntil videre er mange ting uforandret.

Kirkerådet har sendt ut et refleksjonsdokument kalt «Kirkeordning etter 2013». Dokumentet er sendt til alle menighetsråd, kirkelige fellesråd og andre kirkelige organer og organisasjoner. Refleksjonsdokumentet bygger på arbeid som er gjort siden 1970 (se rammen til høyre).

Refleksjonsdokumentet er laget for at mange skal kunne gi innspill og tilbakemeldinger til Kirkerådet omkring spørsmål om ny kirkeordning. På senere tidspunkt vil høring om ny kirkeordning bli sent ut.

Med bakgrunn i grunnlovsendringene må det utarbeides en ny kirkeordning. Det er ikke bestemt en endelig dato for dette, men i refleksjonsnotatet skisseres det et løp som ser slik ut:

Litt historikk:

Litt historikk: har det vært ulike både kirkelige og statlige utvalg som har arbeidet med forholdet mellom stat og kirke. På side 7 i refleksjonsdokumentet står det om historie og bakgrunn for saken. fra de siste årene er:

Noen viktige momenter fra de siste årene er: nnesutvalget ble oppnevnt i 2003 og la frem en utredning i 2006 som

Gjønnesutvalget ble oppnevnt i 2003 og la frem en utredning i 2006 som het «Staten og Den norske kirke». Denne bygget videre på «Bakkevigutvalget» sin utredning fra 2002 og gav føringer for hvorvidt en statskirkeordning skulle videreføres, reformeres eller avvikes. Konklusjonen var at selve ordningen skulle oppheves, men at kirken fortsatt skulle ha tilknytning til staten gjennom egen kirkelov.

Demokratiutvalget leverte i 2008 en innstilling om hvordan demokratiet i kirken burde fungere. Denne ble viktig for «kirkeforliket» (2008), som er en politisk avtale om hvordan kirken og staten skal forholde seg til hverandre. I 2008 leverte en arbeidsgruppe nedsatt av kirkerådet et utkast til

I 2011 leverte en arbeidsgruppe nedsatt av kirkerådet et utkast til hvordan en ny kirkeordning kunne se ut. Denne heter «Kjent inventar i nytt hus». Gruppen tegnet ut et hovedforslag og en rekke alternativer for hvordan man kan tenke kirken kan organiseres.

Ordforklaringer:

UR: ungdomsråd

U: ungdomsting

UT: ungdomsting

UKM: ungdommens kirkemøte

Ufng: ungdomsspørsmål
Ufng: utvalg for ungdomsspørsmål

MR: menighetsråd

BDR: bispedømmeråd

KM: Kirkemøtet

DNK: Den norske kirke

En mulig tidslinje

Kirkerådet ser for seg følgende mulige tidslinje for videre arbeid med kirkeordning.

2012

Evaluering av demokratireformen

Grunnlovsendringer – kirkelig statsråd utvikles

Endringer i kirke-loven: tilsetting av proster og biskoper v/ kirkelig organ

Kirkemøtet vedtar ordning for tilsetting av biskop

Kirkemøtet vedtar ordning for tilsetting av prost

Refleksjon og mulighet for innspill om framtidig kirkeordning

Regjeringen presenterer utredning om statlig tros- og livssynspolitikk

2013

Kirkemøtet behandler sak om kirkeordning

Kirkemøtet behandler sak om kirkelig valgordning.

Stortinget behandler sak om kirkevalg.

Stortingsvalg.

2014

Kirkemøtet vedtar ny/revidert valgordning foran

Kirkevalget 2015.

2014 – 2015 – 2016

Utarbeiding av forslag til kirkeordning

Stortinget endrer kirke-loven slik at Kirkemøtet får

myndighet til å fastsette kirkeordning

Innplassering av overordnet ansvar for preste-tjenesten

Høringer om konkret forslag til kirkeordning – ny

myndighetsfordeling / organisasjonsstruktur

Kirkeordning fastsettes – med eventuelt ny

organisasjonsstruktur. Revisjon av øvrig regelverk.

Ungdomsdemokratiet

Ungdommens kirkemøte har tidligere behandlet saker som angår kirke og demokrati. I 2009 arbeidet UKM med saken «Veien videre i det kirkelige ungdomsdemokratiet» (07/09) og i 2010: «Forankring av det kyrkjelege ungdomsdemokratiet» (06/10). Vedtaket i 2010 ba særlig om at Kirkerådet skulle gjøre UKMs ønske om en lovfesting av ungdomsdemokratiet kjent i arbeidet med ny kirkeordning.

Videre sa vedtaket i 2010 at man oppfordret alle bispedømmeråd til å fatte formelle vedtak der man sikrer ungdomsting (UT) og ungdomsråd (UR) med mandat, samt stilling på bispedømmekontoret som ivaretar UR.

Det ble i mai 2011 avholdt et møte på Kirkens hus, der alle bispedømmer var representert. Det ble blant annet utarbeidet utkast til mandat som skulle være normgivende for alle bispedømmers UR. Et endelig mandat ble enstemmig vedtatt på UKM 2011 (sak 09/11). Det arbeides nå med å vedta mandat for UR i alle bispedømmer. Alle bispedømmer, og de fleste organisasjonene tilknyttet kirken, sender delegater til UKM. Det at UKM i tillegg får sende 4 delegater til Kirkemøtet med tale- og forslagsrett sier noe om at ungdomsdemokratiet er en viktig del av kirkens demokratiske struktur.

Ungdomsrådet i Oslo sendte, etter UT 2010, en anmodning til FAD, om å lovfeste Ungdomsdemokratiet i kirken. Statsråd Aaserud sa i åpningen av UKM 2010 at hun hadde mottatt brevet og at hun mente at en eventuell lovfesting måtte skje når man så på ny kirkeordning. Det er derfor underlig at refleksjonsdokumentet ikke har tatt med noen ting om ungdomsdemokratiet eller ungdommens plass og medbestemmelse i en ny kirkeordning.

Ungdomsdemokratiet i ny struktur

Ungdomsdemokratiet i kirken har flere siktemål. For det første er UR, UT og UKM reelle demokratiske arenaer der ungdom i kirken kan uttrykke sine meninger og påvirke prosesser. Dette er også arenaer som fungerer som god demokratisk ledertrening, der unge mennesker får prøve seg og lære i trygge omgivelser. Det er også en god rekrutteringsarena – mange av de som

sitter i andre organer i kirken, har vært deltakere på UT og UKM. Dette gjelder også for de fleste av de under 30 år som velges inn i et bispedømmeråd.

Ungdommens kirkemøte 2010 gikk inn for at ungdomsdemokratiet skulle lovfestes, og argumenterte for at *"ei lovfesting vil styrke og tydeleggjere kyrkja si satsing på unge. Det vil vere med å sikre at det vert sett av tilstrekkeleg med økonomiske og personellmessige ressursar både sentralt og regionalt. Ei lovfesting av ungdomsdemokratiet med tilhøyrande mandat vil og formelt vere med å auke dei unges innverknad og makt."* (vedtak i UKM-sak 6/10)

I refleksjonsnotatet diskuteres det hvordan ny kirkeordning skal organiseres. Hva slags ansvar skal ligge hvor – lokalt, regionalt og nasjonalt. Hvem skal lede hva? Hva skal bispedømmerådets rolle være videre fremover? (s. 14-20) I forhold til disse spørsmålene er det viktig at UKM uttaler seg om hvor man plasserer ungdomsdemokratiet i den nye organiseringen.

En annen sak UKM bør diskutere er stemmerett for 15-åringer.

I dagens kirkelov § 10 heter det at «Menighetsmøtet består av alle stemmeberettigede i soknet. Bare de som møter fram personlig kan møte.» Tidligere har et medlem av Den norske kirke fått stemmerett det året man fyller 18. I 2009 og 2011 var det en prøveordning med stemmerett for 15-åringer. Selv om man fortsatt må være 18 for å bli valgt inn i menighetsråd eller bispedømmeråd, ble stemmerettsalderen senket til 15 for fire år siden. Prøveordningen gjelder for hele valgperioden og fram til neste kirkevalg i 2015.

Ungdommens stemme i arbeid med ny kirkeordning

I det videre arbeidet med ny kirkeordning vil det være helt naturlig at de eksisterende organene innen ungdomsdemokratiet som UFUNG, UR, UT og UKM blir hørt og involvert i prosessen. I tillegg kan det være strategisk at menighetsrådene i arbeidet med refleksjonsnotatet involverer ulike grupper i menigheten, herunder lokale ungdomsledere, ungdomsråd, styrer i klubb og Ten Sing o.l.

Utfordringsspørsmål

- Hvordan kan flest mulig ungdommer involveres i refleksjons- og høringsprosessene om ny kirkeordning, nasjonalt, regionalt og lokalt?
- I hvilken grad bør ungdomsstrukturen med UR og UT fortsatt ligge på bispedømmenivå?
- Hva er ungdomsdemokratiets plass i ny kirkeordning?
- Hva tenker UKM om stemmerett for 15-åringer? Er dette en bestemmelse som skal inn i den nye kirkeordningen? Hvorfor – hvorfor ikke?

Spørsmål fra refleksjonsdokumentet (vedlegg) som UKM bør snakke om.

- Hvordan kan kirkeordningen støtte opp om menighetens oppgaver? Formuler kort inntil tre moment.
- Hva kjennetegner god ledelse i menigheten?

Vedlegg

Kirkeordning etter 2013 – side 14-20 i refleksjonsdokumentet

Flere dokumenter finner du på kirken.no/kirkeordning